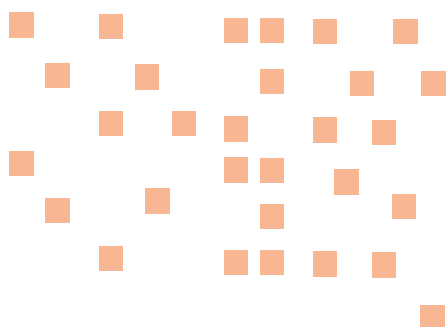

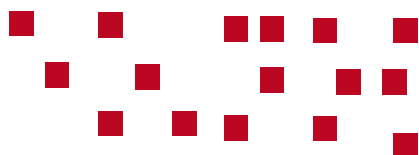
CZAD

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

**Sytuacja bezpieczeństwa i zagrożenia
dla ludności cywilnej w Czadzie.**

**DPU-WIKP-424/39/2026
27.01.2026**

TREŚĆ ZLECENIA

Proszę o informację na temat sytuacji bezpieczeństwa w Czadzie.

INFORMACJE DEMOGRAFICZNE

LUDNOŚĆ

Populacja Czadu liczy około 20 mln osób.^[1]

SKŁAD ETNICZNY

Sara (Ngambaye/Sara/Madjingaye/Mbaye) – 30,5%, Kanembu/ Bornu/Buduma – 9,8%, Arabowie – 9,7%, Wadai/Maba/Masalit/Mimi – 7%, Gorane – 5,8%, Masa/Musseye/Musgum – 4,9%, Bulala/Medogo/Kuka – 3,7%, Marba/Lele/ Mesme – 3,5%, Mundang – 2,7%, Bidiyo/Migaama/Kenga/Dangleat 2,5%, Dadjo/ Kibet/Muro – 2,4%, Tupuri/Kera – 2%, Gabri/Kabalaye/Nanchere/Somrai – 2%, Fulani/Fulbe/Bodore – 1,8%, Karo/Zime/Peve – 1,3%, Baguirmi/Barma – 1,2%, Zaghawa/Bideyat/Kobe – 1,1%, Tama/Assongori/Mararit – 1,1%, Mesmedje/Massalat/Kadjakse – 0,8%, inni – 4,6%, nieokreślone – 1,7%.^[2]

SKŁAD RELIGIJNY

Muzułmanie stanowią 52,1% ludności Czadu, protestanci 23,9%, katolicy 20%, animiści 0,3%, inni chrześcijanie 0,2%, ateści 2,8%, nieokreślone 0,7%.^[3]

USTRÓJ I SYTUACJA POLITYCZNA

USTRÓJ

Czad jest republiką prezydencką.^[4] Kraj ten uzyskał niepodległość w 1960 r. Wcześniej, od 1900 r. Czad był kolonią francuską, natomiast w 1910 r. został włączony do Francuskiej Afryki Równikowej. Podczas II wojny światowej był jedną z baz operacyjnych Wolnej Francji. W 1958 r. uzyskał status autonomicznej republiki, członka Wspólnoty Francuskiej.^[5]

¹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Chad, 21.01.2026, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/chad/>

² CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Chad, 21.01.2026, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/chad/>

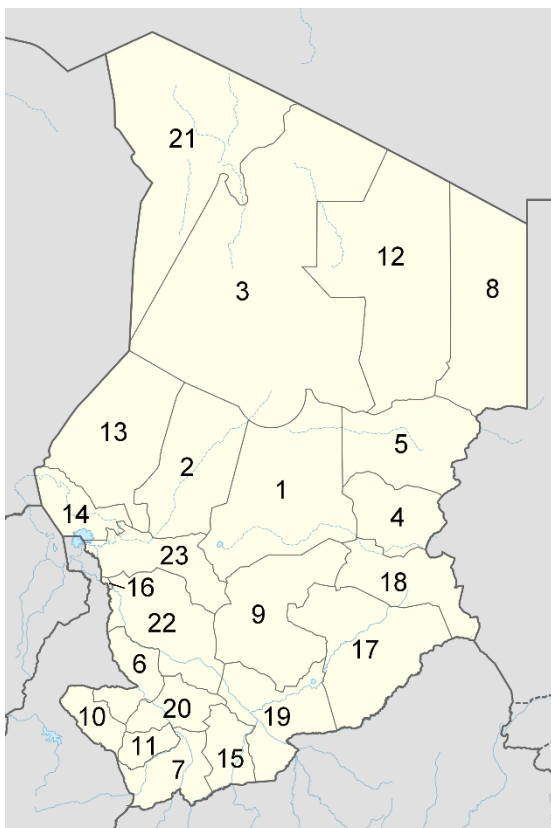
³ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Chad, 21.01.2026, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/chad/>

⁴ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Chad, 21.01.2026, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/chad/>

⁵ Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Czad. Historia, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Czad-Historia;4573956.html>

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

Czad jest podzielony na 23 prowincje: Barh-El-Gazel (2), Batha (1), Borkou (3), Chari-Baguirmi (22), Ennedi-Est (8), Ennedi-Ouest (12), Guera (9), Hadjer-Lamis (23), Kanem (13), Lac (14), Logone Occidental (11), Logone Oriental (7), Mandoul (15), Mayo-Kebbi-Est (6), Mayo-Kebbi-Ouest (10), Moyen-Chari (19), N'Djamena (16), Ouaddai (4), Salamat (17), Sila (18), Tandjile (20), Tibesti (21), Wadi-Fira (5).^{[6][7]}

Mapa. Podział administracyjny Czadu.^[8]

STRUKTURA WŁADZY

GŁOWA PAŃSTWA

Głową państwa jest prezydent. Jest on wybierany bezpośrednio, bezwzględną większością głosów, w głosowaniu powszechnym w 2 turach (w razie potrzeby), na pięcioletnią kadencję (bez ograniczeń kadencji).^[9]

⁶ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Chad, 21.01.2026, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/chad/>

⁷ Wikipedia, Regions of Chad, https://en.wikipedia.org/wiki/Regions_of_Chad

⁸ Siver-Snom, Chad adm location map after 2012.png, 18.08.2018, domena publiczna, https://en.wikipedia.org/wiki/Regions_of_Chad#/media/File:Chad_adm_location_map_after_2012.png

⁹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Chad, 21.01.2026, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/chad/>

Ostatnie wybory odbyły się 6 maja 2024 r. Zwyciężył w nich **Mahamat Idriss DÉBY**, który zdobył 61% głosów. Drugie miejsce zajął **Succes MASRA** z 18,5% głosów, natomiast trzecie Albert PADACKÉ, który zdobył 16,9% głosów.^[10]

Wcześniejszy prezydent Czadu, Idriss DÉBY, zmarł w dniu 20 kwietnia 2021 r. w wyniku obrażeń odniesionych w trakcie starć sił rządowych z powstańcami w północnym Czadzie. Po jego śmierci kontrolę nad krajem przejął jego syn – Mahamat Idriss DÉBY. W maju 2024 r. został on wybrany na prezydenta w głosowaniu powszechnym.^[11]

RZĄD I PREMIER

Aktualnym premierem Czadu jest **Allamaye HALINA** (od dnia 23 maja 2024 r.).^[12]

PARLAMENT I WYBORY PARLAMENTARNE

Zgromadzenie Narodowe (fr. Assemblée Nationale) – jednoizbowy parlament Czadu, główny organ władzy ustawodawczej w tym państwie. Składa się ze 188 członków. Pierwotnie kadencja Zgromadzenia Narodowego została ustanowiona na pięć lat, jednak długość kadencji została przedłużona do sześciu lat zgodnie z poprawkami konstytucyjnymi przyjętymi na wspólnej sesji parlamentu i ogłoszonymi przez Prezydenta Republiki w październiku 2025 r.^[13]

Ostatnie wybory parlamentarne odbyły się w dniu 29 grudnia 2024 r.^[14] Frekwencja wyborcza wyniosła 51,56%. W wyborach zwyciężyła Partia prezydenta Mahamata Idrissa Deby'ego, **Patriotyczny Ruch Ocalenia** (fr. **Le Mouvement Patriotique du Salut – MPS**), która zdobyła 124 z 188 mandatów w Zgromadzeniu Narodowym.^[15] Drugie miejsce w wyborach zajęła partia **Zgromadzenie Nacjonalistów Czadyjskich / Przebudzenie** [fr. **Rassemblement National des Démocrates Tchadiens – Le Reveil (RNDT/ Le Réveil)**], która zdobyła 12 miejsc w parlamencie.^[16]

Kolejne wybory parlamentarne są przewidziane na 2023 r.^[17]

¹⁰ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Chad, 21.01.2026, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/chad/>

¹¹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Chad, 21.01.2026, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/chad/>

¹² CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Chad, 21.01.2026, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/chad/>

¹³ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Chad, 21.01.2026, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/chad/>

¹⁴ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Chad, 21.01.2026, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/chad/>

¹⁵ Al Jazeera, Chad's ruling party wins majority in controversial parliamentary election, 12.01.2025, <https://www.aljazeera.com/news/2025/1/12/chad-ruling-party-wins-majority-in-controversial-parliamentary-election>

¹⁶ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Chad, 21.01.2026, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/chad/>

¹⁷ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Chad, 21.01.2026, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/chad/>

SYSTEM PRAWNY

W Czadzie obowiązuje mieszany system prawa cywilnego i zwyczajowego prawa plemiennego.^[18]

KARA ŚMIERCI

Według ostatniego raportu Amnesty International z 2025 r., prawo Czadu nie przewiduje kary śmierci za żadne przestępstwo.^[19]

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

ANALIZA STATYSTYCZNA

Według danych ACLED, w Czadzie w wyniku różnego rodzaju incydentów związanych z naruszeniem bezpieczeństwa zginęło łącznie: w 2023 r. 264 osób (członków służb bezpieczeństwa, bojowników i cywili), natomiast w 2024 r. ilość wszystkich ofiar wyniosła 526. Od początku 2025 r. do października 2025 r. w wyniku incydentów związanych z bezpieczeństwem zginęło ponad 228 osób.^[20]

CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI BEZPIECZEŃSTWA

Za bezpieczeństwo w kraju odpowiada **Armia Narodowa Czadu** (fr. **Armee Nationale du Tchad, ANT**). Aktualnie działania operacyjne sił zbrojnych Czadu skupiają się na operacjach specjalnych, wymierzonych w nielegalne ugrupowania zbrojne.^[21] Dodatkowo, blisko 900 żołnierzy armii Czadu, przy współpracy z armią Sudanu, jest zaangażowanych na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa granic.^[22]

W Ndżamenie (stolicy Czadu) znajduje się siedziba **Wielonarodowych Połączonych Sił Zadaniowych** (ang. **Multinational Joint Task Force, MNJTF**), w skład których wchodzi: Benin, Kamerun, Czad, Niger i Nigeria. Zostały one utworzone w celu przeciwdziałania zagrożeniu stwarzanemu przez **Państwo Islamskie w Afryce Zachodniej** (ang. Islamic State West Africa Province – ISWAP), **Boko Haram** i inne nielegalne grupy zbrojne

¹⁸ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Chad, 21.01.2026, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/chad/>

¹⁹ Amnesty International, Death Sentences and Executions 2024 [ACT 50/8976/2025], 04.2025, <https://www.amnesty.org/en/wp-content/uploads/2025/04/ACT5089762025ENGLISH.pdf>

²⁰ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Czad, data od 01.01.2023 do 10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

²¹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Chad, 21.01.2026, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/chad/>

²² USDOS (US Department of State), Annual report on terrorism (covering 2022), 30.11.2023 <https://www.ecoi.net/en/document/2101549.html>

działające na obszarze dorzecza Jeziora Czad i wzdłuż północno-wschodniej granicy z Nigerią.^{[23][24]} Czad udostępnił 2 000 żołnierzy w ramach wsparcia dla MNJTF.^{[25][26]}

Na terytorium Czadu stacjonowało do niedawna około 1 000 żołnierzy francuskich. Ich oficjalna misja polegała na szkoleniu i kształceniu członków sił zbrojnych Czadu, ale zajmowali się także wsparciem powietrznym i wymianą informacji wywiadowczych, co wielokrotnie okazało się decydujące w walce z grupami rebeliantów rozproszonymi na terytorium tego kraju.^{[27][28]} Na początku grudnia 2024 r. Czad ogłosił jednak zakończenie porozumienia o współpracy obronnej z Francją, co określono jako "historyczny punkt zwrotny".^[29]

Siły zbrojne Czadu biorą udział w międzynarodowych misjach wojskowych. 1 200 żołnierzy stacjonuje w trójkątnym regionie Liptako-Gourma, w ramach połączonych sił Mali, Nigru i Burkina Faso – **G-5 Sahel**. Kraj ten wysłał również 1 425 żołnierzy przeszkolonych przez Stany Zjednoczone do najtrudniejszych regionów Mali w ramach **Wielowymiarowej Zintegrowanej Misji Stabilizacyjnej w Mali** (ang. **United Nations Integrated Stabilization Mission in Mali, MINUSMA**).^{[30][31]}

Ponadto na terenie Czadu działają różnorodne ugrupowania zbrojne. Do najbardziej znanych i zorganizowanych należą ugrupowania islamistyczne **Boko Haram (Jama'atu Ahlis-Sunna Lidda'Awati Wal-Jihad – JAS)**^[32] i **Państwo Islamskie w Afryce Zachodniej (Islamic State – West Africa Province – ISWAP)**.^[33] Oprócz tego, działają liczne grupy nieposiadające wyraźnej struktury i niestawiające sobie żadnych celów politycznych, niezidentyfikowane ugrupowania kryminalne i zbrojne, bandy uzbrojonych pasterzy, które angażują się w lokalne konflikty, często zabijając i zastraszając ludność cywilną.^{[34][35]}

Organizacja **Boko Haram** była wcześniej związana z Al-Kaidą w Islamskim Maghrebie, jednak w dniu 7 marca 2015 r. przywódca Boko Haram, Abubakar Shekau, przyrzekł wierność Państwu Islamskiemu i stał się częścią **organizacji Państwo Islamskie w Afryce**

²³ USDOS (US Department of State), Annual report on terrorism (covering 2022), 30.11.2023 <https://www.ecoi.net/en/document/2101549.html>

²⁴ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Chad, 21.01.2026, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/chad/>

²⁵ USDOS (US Department of State), Annual report on terrorism (covering 2022), 30.11.2023 <https://www.ecoi.net/en/document/2101549.html>

²⁶ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Chad, 01.08.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/chad/#people-and-society>

²⁷ Driven out of Niger, the French army takes refuge in Chad, Paris's last ally in the Sahel, 17.10.2023, https://www.lemonde.fr/en/le-monde-africa/article/2023/10/17/driven-out-of-niger-the-french-army-takes-refuge-in-chad-paris-s-last-ally-in-the-sahel_6179914_124.html

²⁸ Defence Post, French Troops to Stay in Chad: Macron Envoy, 08.2024, <https://www.thedefensepost.com/2024/03/08/french-troops-stay-chad/>

²⁹ Onet.pl, Czad kończy współpracę wojskową z Francją – historyczna decyzja Czad ogłosił zakończenie porozumienia o współpracy obronnej z Francją, 01.12.2024, <https://www.onet.pl/informacje/ppo/czad-konczy-wspolprace-wojskowa-z-francja-historyczna-decyzja-czad-oglosil/3crjjs.30bc1058>

³⁰ USDOS (US Department of State), Annual report on terrorism (covering 2022), 30.11.2023 <https://www.ecoi.net/en/document/2101549.html>

³¹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Chad, 21.01.2026, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/chad/>

³² United Nations, Security Council, JAMA'ATU AHLIS-SUNNA LIDDA'AWATI WAL-JIHAD (BOKO HARAM), https://main.un.org/securitycouncil/en/sanctions/1267/aq_sanctions_list/summaries/entity/jama%27atu-ahlis-sunna-lidda%27awati-wal-jihad-%28boko

³³ USDOS (US Department of State), Annual report on terrorism (covering 2022), 30.11.2023 <https://www.ecoi.net/en/document/2101549.html>

³⁴ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Czad, data od 01.01.2023 do 10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool/>

³⁵ ADF, Terrorist Resurgence in Lake Chad Basin Leads to More Attacks Against Civilians, Military, 21.10.2025, <https://adf-magazine.com/2025/10/terrorist-resurgence-in-lake-chad-basin-leads-to-more-attacks-against-civilians-military/>

Zachodniej (ISWAP). W sierpniu 2016 r. grupa podzieliła się na dwie frakcje: Państwo Islamskie w Afryce Zachodniej (ISWAP) oraz Jama'atu Ahlis Sunna Lidda'awati wal-Jihad (JAS)/Boko Haram.^[36] W czerwcu 2021 r. źródła zbliżone do rebeliantów podały wiadomość, że Shekau nie żyje, gdyż popełnił samobójstwo w trakcie walk pomiędzy obiema frakcjami.^[37] ISWAP stopniowo zdominowała konflikt w regionie. JAS po śmierci Shekau uległo rozpadowi – część przyłączyła się do ISWAP,^[38] która pozostaje aktywna w Czadzie. Od początku 2023 r. do 10 października 2025 r. ISWAP przeprowadziło 15 ataków, w których zginęły co najmniej 21 osób.^[39] W dniu 8 stycznia 2025 r. w nocy grupa 24 mężczyzn zaatakowała biuro prezydenta Czadu. Mężczyźni byli uzbrojeni w noże. Co najmniej 18 napastników zginęło w wyniku wymiany ognia. Śmierć poniósł również jeden członek czadyjskich sił bezpieczeństwa, a trzech innych zostało rannych, z czego dwóch poważnie.^[40] Kilka godzin po strzelaninie przedstawiciele władz poinformowali, że „*sytuacja jest całkowicie pod kontrolą, a próba destabilizacji została stłumiona*”. Źródło związane z bezpieczeństwem poinformowało, że napastnicy byli członkami dżihadystycznej grupy Boko Haram.^[41]

Ponadto w północnym Czadzie działa kilka grup rebeliantów dążących m.in. do obalenia rządu Czadu, w tym **FACT** (fr. Front pour le Changement et la Concorde au Tchad), **Rada Dowództwa Wojskowego ds. Ocalenia Republiki** (fr. le Conseil de Commandement Militaire pour le salut de la République lub CCSMR), **Związek Sił na rzecz Demokracji i Rozwoju** (fr. le Union des Forces pour la Démocratie et le Développement lub UFDD), **Ruch na rzecz Demokracji i Sprawiedliwości w Czadzie** (Mouvement pour la Démocratie et la Justice au Tchad – MDJT) oraz **Związek Sił Oporu** (fr. le Union des Forces de la Résistance UFR). Były prezydent Czadu **Idriss DEBY** zginął w kwietniu 2021 r. podczas walk w północnej części kraju pomiędzy FACT a armią Czadu. Niektóre grupy zbrojne, w tym UFDD i UFR, podpisały w sierpniu 2022 r. porozumienie z rządem w zamian za uwolnienie więźniów, amnestię i zaprzestanie działań wojennych, jednak inne ugrupowania zbrojne, w tym FACT i CCSMR, odmówiły przyłączenia się do porozumienia (2023).^{[42][43]} Ostatecznie w listopadzie 2023 r. około 1 000 bojowników FACT złożyło broń w ręce sił rządowych. Aktualnie działalność grup zbrojnych, które pozostały aktywne na terytorium Czadu jest ograniczona. Od początku 2023 r. do października 2025 r. CCSMR wzięło udział w jednej potyczce z armią Czadu (w sierpniu 2023 r. w Kouri Bougoudi, Tibesti). W incydencie nie odnotowano jednak ofiar śmiertelnych. Tymczasem MDJT w styczniu 2023 r. w ataku na bazę wojskową w Mochow (Tiberti) przyczynili się do

³⁶ Terrorism Research & Analysis Consortium, Islamic State West Africa (ISWA / ISWAP), <https://www.trackingterrorism.org/group/islamic-state-west-africa-iswa-iswap>

³⁷ BBC News, Abubakar Shekau: Nigeria's Boko Haram leader is dead, say rival militants, 07.06.2021, <https://www.bbc.com/news/world-africa-57378493>

³⁸ International Crisis Group, After Shekau: Confronting Jihadists in Nigeria's North East, 29.03.2022, <https://www.crisisgroup.org/africa/west-africa/nigeria/after-shekau-confronting-jihadists-nigerias-north-east>

³⁹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Czad, data od 01.01.2023 do 10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool/>

⁴⁰ Al Jazeera, Chad's presidency attacked: Coup attempt, Boko Haram or 'drunk' fighters?, 09.01.2025, <https://www.aljazeera.com/news/2025/1/9/chads-presidency-attacked-coup-attempt-boko-haram-or-drunk-fighters>

⁴¹ France24, Attack on Chad's presidential complex in N'Djamena leaves 19 dead, 08.01.2025, <https://www.france24.com/en/live-news/20250108-%F0%9F%94%B4-gunfire-heard-near-presidency-in-chad-s-capital-n-djamena-afp>

⁴² CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Chad, 21.01.2026, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/chad/>

⁴³ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Czad, data od 01.01.2023 do 10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool/>

śmierci 3 osób. Od początku 2023 r. do października 2025 r., ACLED nie odnotował działań ww. grup, które spowodowałyby ofiary śmiertelne.^[44]

Na terytorium Czadu działają ponadto liczne bojówki etniczne, które odpowiadają za ataki zarówno na funkcjonariuszy sił bezpieczeństwa jak i ludność cywilną. Dochodzi również do starć pomiędzy poszczególnymi bojówkami.^[45]

USTAWODAWSTWO SPECJALNE

Nie znaleziono informacji wskazujących na to, by w Czadzie obowiązywało obecnie ustawodawstwo specjalne typu: stan wojenny, operacja specjalna, godzina policyjna itp.

SYTUACJA LUDNOŚCI CYWILNEJ

ANALIZA STATYSTYCZNA

Według danych ACLED, w 2023 r. w Czadzie w różnego rodzaju incydentach śmierć poniosło 94 cywilów, z kolei w 2024 r. odnotowano 93 ofiar cywilnych, zaś od początku 2025 r. do października 2025 r. 120 ofiar cywilnych.^[46]

Od dnia 10 października 2024 r. do 10 października 2025 r. odnotowano 154 ofiary cywilne – najwięcej w Logone Occidental (65 ofiar), Logone Oriental (30), Ouaddai (26).^[47]

Prowincja (admin1)	Liczba zdarzeń	Liczba ofiar
Logone Occidental	4	65
Logone Oriental	9	30
Ouaddai	8	26
Hadjer-Lamis	7	13
Lac	16	7
Ndjamena	17	4
Mandoul	3	3
Mayo Kebbi Ouest	2	3
Tibesti	1	2
Sila	1	1
Batha	1	0
Chari Baguirmi	1	0
Moyen-Chari	2	0
Tandjile	1	0
Wadi Fira	2	0
Suma	75	154

Tabela. Liczba śmiertelnych ofiar cywilnych w poszczególnych jednostkach administracyjnych w Czadzie w okresie: 10.10.2024-10.10.2025 (tabela przygotowana przez WIKP w programie PowerBI, na podstawie danych ACLED)^[48]

⁴⁴ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Czad, data od 01.01.2023 do 10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool/>

⁴⁵ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Czad, data od 01.01.2023 do 10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool/>

⁴⁶ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Czad, Atakowani: Cywile, data od 01.01.2023 do 10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool/>

⁴⁷ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Czad, Atakowani: Cywile, data od 01.01.2023 do 10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool/>

⁴⁸ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Czad, Atakowani: Cywile, data od 01.01.2023 do 10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool/>

Mapa. Miejsca śmierci cywilów w Czadzie w okresie: 10.10.2024-10.10.2025 (grafika wykonana przez WIKP w programie PowerBI, na podstawie danych ACLED i OpenStreetMap).^[49]

Większość osób (152) zginęła w wyniku ataków – głównie niezidentyfikowanych ugrupowań zbrojnych, niezidentyfikowanych bojówek etnicznych oraz sił zbrojnych Czadu.^[50]

ZAGROŻENIA DLA CYWILÓW ZWIĄZANE Z KONFLIKTEM ZBROJNYM

DZIAŁANIA WOJENNE

W okresie od początku 2023 r. do dnia października 2025 r. na terenie Czadu nie odnotowano działań zbrojnych, które spowodowałyby straty wśród ludności cywilnej.^[51]

DZIAŁANIA PARTYZANCKIE

W Czadzie dochodzi do ataków członków **Państwa Islamskiego w Zachodniej Afryce** oraz **Boko Haram**. Od początku 2023 r. do października 2025 r. z rąk członków Boko Haram zginęło 11 osób cywilnych, natomiast ISWAP w tym samym czasie przyczynił się do śmierci 17 cywilów.^[52]

- Dnia 22 stycznia 2024 r. bojownicy **ISWAP** zaatakowali ludność w Bana-Ngourea (Lac) zabijając dwie osoby.
- Dnia 9 kwietnia 2024 r. członkowie ww. grupy zbrojnej zabili 3 osoby w pobliżu wioski Koila (Lac).

⁴⁹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Czad, Atakowani: Cywile, data od 01.01.2023 do 10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵⁰ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Czad, data od 01.01.2023 do 10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵¹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Czad data od 01.01.2023 do 10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵² ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Czad, Atakowani: Cywile data od 01.01.2023 do 10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

- Tymczasem 22 lutego 2025 r. członkowie **Boko Haram** (tak zakwalifikowani zostali sprawcy przemocy przez ACLED) zaatakowali wioskę Karal (Hadjer-Lamis) zabijając 3 osoby.
- W kolejnym miesiącu – dnia 6 marca – BH zabili 7 osób w okolicach Kinasserom (Lac).^[53]

DZIAŁANIA ODWETOWE

Dnia 21 stycznia 2023 r. członkowie sił zbrojnych Czadu powiesili 11 cywilów. Ofiary były wcześniej torturowane w związku z oskarżeniami o wspieranie bojowników ISWAP.^[54]

W 2024 r. oraz 2025 r. ACLED nie odnotował tego typu incydentów. Jakkolwiek zdarzały się ataki na ludność cywilną osób noszących mundury wojskowe, wynikały one ze sporów o zasoby (ziemię), oraz były de facto walką pomiędzy lokalnymi pasterzami a rolnikami (patrz dalej).^[55]

SYTUACJA HUMANITARNA W STREFACH KONFLIKTU ZBROJNEGO

Czad to jeden z najbiedniejszych krajów świata, który zmaga się ze słabym rozwojem, ograniczonymi usługami socjalnymi i zagrożeniami klimatycznymi.^[56] W kraju tym pogłębia się kryzys humanitarny, a 40% ludności potrzebuje pomocy nie tylko z powodu niestabilności regionalnej, ale w większym stopniu z powodu skutków zagrożeń klimatycznych, jak również sytuacji kryzysowych w zakresie zdrowia. Niedawne powodzie pogłębiły brak bezpieczeństwa żywnościowego, narażając 3,7 mln osób na ryzyko poważnych niedoborów żywności. Szczególnie zagrożone głodem są dzieci poniżej 5 roku życia, kobiety w ciąży i karmiące piersią.^[57]

Wschodnie prowincje Czadu (Ouaddaï, Wadi-Fira i Ennedi Est) borykają się ze szczególnie krytyczną sytuacją humanitarną, dodatkowo pogorszoną przez niedawne przesiedlenia ludności uciekającej przed przemocą w Sudanie. Kryzys ten został pogłębiony przez potwierdzenie w dniu 24 lipca 2025 r. przypadków cholery w obozie dla uchodźców Dougui w prowincji Ouaddaï.^[58]

⁵³ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Czad, Atakowani: Cywile data od 01.01.2023 do 10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵⁴ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Czad, Atakowani: Cywile, data od 01.01.2023 do 10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵⁵ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Czad, Atakowani: Cywile, data od 01.01.2023 do 10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵⁶ European Commission, European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations, Chad, https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/where/africa/chad_en

⁵⁷ UN OCHA (UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs), Chad, <https://www.unocha.org/chad#:~:text=Chad%20is%20experiencing%20a%20worsening,health%20emergencies%2C%20and%20regional%20instability>.

⁵⁸ OCHA (UN OCHA (UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs), Chad: Overview of the humanitarian situation in the East (January - July), 04.08.2025, <https://reliefweb.int/report/chad/chad-overview-humanitarian-situation-east-january-july>

ZAGROŻENIA DLA CYWILÓW NIEZWIĄZANE Z KONFLIKTEM ZBROJNYM

TERRORYZM

Społeczność Czadu jest narażona na zagrożenia ze strony Boko Haram (BH) oraz Państwa Islamskiego Zachodnia Afryka (ISWAP).^[59]

W 2023 r. nie odnotowano aktów terrorystycznych w Czadzie. Natomiast w 2024 r. oraz 2025 r. doszło do dwóch incydentów, w których zginęli cywile:

- W dniu 19 stycznia 2025 r. doszło do wybuchu bomby na targu w pobliżu Mousbe (Mandoul). W wyniku eksplozji zginęły 2 osoby.
- 8 lipca 2024 r. nieznany sprawca rzucił ręczny granat w obozie dla uchodźców w Djabal (Sila). W wyniku wybuchu jedna osoba zginęła a jedna została ranna.^[60]

Dodatkowo cywile mieszkające w dorzeczu jeziora Czad zgłaszają ataki partyzantów, którzy łupią ich majątek i czasami porywają członków rodziny. Ataki dokonywane są przez grupę terrorystyczną Jama'atu Ahlis-Sunna Lidda'Awati Wal-Jihad (JAS).^[61]

POZAPRAWNE EGZEKUCJE, UPROWADZENIA, POGROMY

W Czadzie zdarzają się pozaprawne zabójstwa, których ofiarą jest ludność cywilna, popełniane zarówno przez podmioty państwowe, jak i niepaństwowe.^[62]

Pozaprawne zabójstwa dokonane przez członków służb bezpieczeństwa. W okresie od początku 2023 r. do października 2025 r. funkcjonariusze służb bezpieczeństwa pozaprawnie zabili 44 osoby. 11 osób zginęła z rąk funkcjonariuszy policji, natomiast za śmierć pozostałych odpowiadali członkowie sił zbrojnych (część z nich została opisana jako osoby noszące mundury armii Czadu, choć de facto chodziło o spory o zasoby).^[63]

- 17 sierpnia 2023 r. żandarmi zabili domniemanego złodzieja kabli elektrycznych na terenie pola naftowego w Kome (Nia);
- 12 lutego 2024 r. żołnierz podpalił niewidomego żebraka. Ofiara zmarła tydzień później, w wyniku poniesionych obrażeń. Do zdarzenia doszło w Ndżamenie (Ndjamena);
- dnia 24 marca 2024 r. funkcjonariusze policji zabili sprzedawcę oskarżonego o oszustwo w Bongor (Mayo Kebbi Est). Oprócz niego zginęła osoba postronna;

⁵⁹ USDOS (US Department of State), Annual report on terrorism (covering 2022), 30.11.2023 <https://www.ecoi.net/en/document/2101549.html>

⁶⁰ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Czad, Atakowani: Cywile, data od 01.01.2023 do 10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁶¹ ADF, Terrorist Resurgence in Lake Chad Basin Leads to More Attacks Against Civilians, Military, 21.10.2025, <https://adf-magazine.com/2025/10/terrorist-resurgence-in-lake-chad-basin-leads-to-more-attacks-against-civilians-military/>

⁶² ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Czad, Atakowani: Cywile, data od 01.01.2023 do 10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁶³ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Czad, Atakowani: Cywile, Atakujący: wojsko Czadu, policja Czadu, data od 01.01.2023 do 10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

- 21 maja 2024 r. pułkownik armii Czasu zastrzelił skutego kajdankami cywila. Do zdarzenia doszło w Ndżamenie (Ndjamena);
- 13 sierpnia 2025 r. członkowie jednostki Mobilnej Służby Celnej zabiła 5 handlarzy w Karang (Logone Oriental);
- 16 września 2025 r. pojawiła się informacja o śmierci osoby zatrzymanej na komisariacie policji w Ndżamenie (Ndjamena), która miała być torturowana przez funkcjonariuszy policji.^[64]

Konflikt między pasterzami a rolnikami. W Czadzie dochodzi do licznych przypadków pogromów wywołanych lokalnymi sporami o ziemię, w tym częstymi w rejonie Sahelu konfliktami między rolnikami i pasterzami. Starcia są często wywoływane przez incydenty, takie jak deptanie pól przez zwierzęta gospodarskie lub uprawy blokujące korytarze pasterskie i mogą mieć wpływ na całe społeczeństwo. W przypadku niektórych incydentów napastnicy nosili mundury armii Czadu.^{[65][66]}

- Dnia 8 maja 2023 r. pasterze Mbororo (muzułmanie) zaatakowali wioskę rolników w Don (Logone Oriental) – chrześcijan, zabijając 12 osób;
- 17 maja 2023 r. pasterze Fulani zaatakowali rolników we wsi Makate (Logone Oriental) zabijając co najmniej 11 osób;
- 17 maja 2025 r. pasterze zaatakowali wioskę rolników Bara II (Mandoul). W wyniku napaści zginęło 11 osób;
- W dniu 8 grudnia 2024 r. pasterze zabili 10 rolników w Nya (Logone Oriental);
- 10 grudnia 2024 r. pasterze zabili 12 rolników pracujących na polu w wiosce Guebe (Logone Oriental);
- Jeden z najbardziej krwawych incydentów miał miejsce w dniu 14 maja 2025 r., kiedy farmerzy Ngambaye zaatakowali pasterzy w wiosce Fulani w Mandakao (Logone Occidental). W wyniku napaści zginęły 42 osoby (według władz aż 72), większość z ofiar stanowiły dzieci i kobiety. Zniszczonych zostało kilkadziesiąt domów;
- Tymczasem 19 czerwca 2025 r. pasterze Fulani zaatakowali wioskę Oregomel zamieszkaną przez ludność rolniczą zabijając 17 osób, w tym 11 dzieci. Atak ten był odwetem za wcześniejszą napaść farmerów Ngambaye na obóz Fulani w Mandakao, w wyniku którego zginęło 40 osób.^[67]

Według Amnesty International, w przypadku przemocy pomiędzy pasterzami i rolnikami, reakcja sił bezpieczeństwa jest często opóźniona, a osoby podejrzane o zabójstwa, grabież i zniszczenie mienia są rzadko stawiane przed sądem, podsycając poczucie bezkarności i marginalizacji w społecznościach.^[68]

⁶⁴ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Czad, Atakowani: Cywile, Atakujący: wojsko Czadu, policja Czadu, data od 01.01.2023 do 10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁶⁵ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Czad, Atakowani: Cywile, data od 01.01.2023 do 10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁶⁶ Amnesty International, Chad: Authorities failing to address deadly clashes between herders and farmers amid climate crisis, 20.11.2025, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2025/11/chad-clashes-herders-farmers/>

⁶⁷ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Czad, Atakowani: Cywile, data od 01.01.2023 do 10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁶⁸ Amnesty International, Chad: Authorities failing to address deadly clashes between herders and farmers amid climate crisis, 20.11.2025, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2025/11/chad-clashes-herders-farmers/>

Spory na tle etnicznym. Innym zagrożeniem dla ludności cywilnej Czadu są działające na terenie tego kraju różnego rodzaju bojówki lokalne, często o charakterze etnicznym. W wyniku ich działań od początku 2023 r. do października 2025 r. zginęły co najmniej 154 osoby.^[69]

- 16 marca 2024 r. członkowie bojówek związanych z grupą etniczną Mouro zaatakowali muzułmanów Birgit, którzy zebrali się na modlitwę w meczecie w wiosce Tileguey (Ouaddai). Zginęło 27 osób. Wiele innych zostało rannych;
- Dnia 14 czerwca 2025 r. członkowie grupy etnicznej Zaghawa noszących mundury wojskowe armii Czadu zaatakowali wioskę Arronga zabijając około 12 Maba (Ouaddaian) oraz raniąc wielu innych. Była to zemsta za zabicie 2 członków grupy etnicznej Zaghawa, którzy byli podejrzani o kradzież;
- 19 czerwca 2025 r. pasterze Fulani przeprowadzili atak na wioskę Oregomel (Mayo-Kebbi Ouest). Zginęło co najmniej 19 osób (w tym 11 dzieci i 6 kobiet).^[70]

W 2023 r., 2024 r. oraz do października 2025 r. miało miejsce jeszcze wiele innych incydentów wynikających ze sporów między poszczególnymi grupami etnicznymi, czy z rywalizacji o zasoby, w wyniku których ginęło jednocześnie do kilku osób.^[71]

PRZEMOC STOSOWANA W TRAKCIE DEMONSTRACJI I PROTESTÓW

Chociaż przepisy prawne Czadu przewidują wolność pokojowych zgromadzeń „w warunkach ustalonych przez prawo”, władze tego kraju nie zawsze to respektują. Ustawa nakłada na organizatorów protestów obowiązek powiadomienia Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego i Imigracji o demonstracjach na pięć dni przed ich rozpoczęciem. Pomimo spełnienia tego wymogu, grupy nie zawsze otrzymują pozwolenie na zgromadzenie. Ustawa nakłada również na opozycyjne partie polityczne obowiązek spełnienia skomplikowanych wymogów rejestracyjnych dotyczących zgromadzeń partyjnych.^[72]

Władze rutynowo zakazują zgromadzeń opozycji i aresztują ich organizatorów, a siły bezpieczeństwa używają nadmiernej siły wobec demonstrantów.^[73]

W okresie od początku 2023 r. do października 2025 r. w Czadzie odbyło się 91 protestów (w tym 13 gwałtownych demonstracji i protestów z interwencją policji).^[74]

W tym czasie dochodziło do protestów, w trakcie których odnotowano ofiary śmiertelne. Np. 28 lutego 2024 r. w stolicy Czadu w starciach zbrojnych pomiędzy zwolennikami **Partii Socjalistycznej bez Granic** (fr. *Parti Socialiste Sans Frontières* – PSF)

⁶⁹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Czad, Atakowani: Cywile, data od 01.01.2023 do 10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁷⁰ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Czad, Atakowani: Cywile, data od 01.01.2023 do 10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁷¹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Czad, Atakowani: Cywile, data od 01.01.2023 do 10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁷² USDOS (US Department of State), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Chad, 23.04.2024, <https://www.state.gov/reports/2023-country-reports-on-human-rights-practices/chad/>

⁷³ USDOS (US Department of State), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Chad, 23.04.2024, <https://www.state.gov/reports/2023-country-reports-on-human-rights-practices/chad/>

⁷⁴ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Czad, Atakowani: Cywile, data od 01.01.2023 do 10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

a siłami rządowymi kilka osób zginęło i zostało rannych. Wśród zabitych był przywódca PSF, Yaya Dillo.^[75]

PRZESTĘPCZOŚĆ ZORGANIZOWANA

Czad jest gospodarzem różnorodnej, luźno zorganizowanej sieci przestępczej, która obejmuje obecnych lub byłych bojowników, rebeliantów i lokalnych bandytów. Grupy te działają szczególnie w północnym Czadzie i na obszarach przygranicznych z Libią, Nigrem, Nigerią, Kamerunem i Republiką Środkowej Afryki.^[76]

Granice Czadu są nieszczelne, co stwarza idealne warunki do nielegalnego handlu bronią i narkotykami. W kraju tym, szczególnie na północy i wschodzie, działa kilka uzbrojonych gangów, grup zbrojnych i rebelianckich, które są powiązane ze sobą, jak również z podmiotami zagranicznymi. Działalność grup zbrojnych na terenach przygranicznych, zwiększa popyt na nielegalną broń. Grupy te są ponadto mocno zaangażowane w różne działania związane z handlem ludźmi, narkotykami takimi jak haszysz, kokaina, tramadol i pregabalina oraz przemytem złota. Wykorzystują one niestabilność Libii w celu utrzymania baz oraz kontrolowania ponadnarodowych szlaków przemytniczych, szczególnie między Czadem, Libią i Nigrem. Pomimo ostatnich niepowodzeń, które osłabiły te grupy – takie jak wojskowe represje i dezercje – pozostają one aktywne.^[77]

Powszechnym zjawiskiem w Czadzie jest także handel ludźmi, zwłaszcza na terenach przygranicznych z Sudanem i Libią. Handel ludźmi w celu wyzysku w ramach siły roboczej jest w dużej mierze powiązany z wydobyciem złota, ale także z przymusową pracą domową, pracą w rolnictwie i rybołówstwie.^[78]

Korupcja jest głęboko osadzona w administracji Czadu, umożliwiając i utrzymując przestępczość zorganizowaną. Podmioty powiązane z państwem, w tym funkcjonariusze służb celnych, policji i wywiadu, były wielokrotnie zaangażowane w ochronę handlarzy i ułatwianie nielegalnych rynków, takich jak handel narkotykami, przemyt złota i handel podrobionymi towarami. Organy ścigania są często współwinne działalności przestępczej.^[79]

PRAWNE I PRAKTYCZNE ASPEKTY DOTYCZĄCE ZMIANY MIEJSCA POBYTU

PRZEPISY REGULUJĄCE SWOBODĘ PRZEMIESZCZANIA SIĘ

Chociaż konstytucja i prawo Czadu zapewniają swobodę przemieszczania się wewnętrznego, podróży zagranicznych, emigracji i repatriacji, rząd czasami

⁷⁵ HRW (Human Rights Watch), Chad: Prominent Opposition Leader Killed, 01.03.2024, <https://www.hrw.org/news/2024/03/01/chad-prominent-opposition-leader-killed>

⁷⁶ Global Organized Crime Index, Chad, <https://ocindex.net/country/chad>

⁷⁷ Global Organized Crime Index, Chad, <https://ocindex.net/country/chad>

⁷⁸ Global Organized Crime Index, Chad, <https://ocindex.net/country/chad>

⁷⁹ Global Organized Crime Index, Chad, <https://ocindex.net/country/chad>

ogranicza te prawa.^[80] W zachodniej prowincji Jeziora Czad rządowe operacje wojskowe i ataki Państwa Islamskiego w Afryce Zachodniej ograniczają wolność przemieszczania się ludności.^[81]

MIGRACJE WEWNĘTRZNE

Wiele grup nomadów w Czadzie migruje zarówno w kraju, jak i poza granice Czadu w poszukiwaniu pożywienia dla swojego bydła. Ruch ten czasami powoduje konflikty między prowadzącymi osiadły tryb życia rolnikami a pasterzami o zasoby – szczególnie w Mayon-Chari, prowincji w południowym Czadzie.^[82]

Inne czynniki wpływające na ruchy wewnętrzne to podróże związane z zatrudnieniem oraz ze względów rodzinnych. Zasadniczo można wyróżnić trzy prowincje, które są domem dla znacznej populacji migrantów: Borkou, Tibesti i Moyen-Chari. Prowincje Ouaddaï, Batha i Ennedi-Ouest są domem dla średniej lub małej liczby migrantów.^[83]

WEWNĘTRZNI UCHODźCY

Według UNHCR, w zachodniej prowincji Jeziora Czad około 380 tys. osób zostało przesiedlonych wewnętrznie w 2023 r. Ataki niepaństwowych grup zbrojnych, w tym Boko Haram i Państwo Islamskie w Afryce Zachodniej, były odpowiedzialne za większość wewnętrznych przesiedleń w prowincji.^[84]

Pod koniec lipca 2024 r. UNHCR odnotował ponad 219 tys. osób wewnętrznie przesiedlonych w prowincji Lac w zachodniej części kraju.^[85] W styczniu 2025 r. liczba ta wynosiła ponad 220 tys.,^[86] natomiast w grudniu 2025 r. blisko 226 tys. (prowincja Lac).^[87]

UCHODźCY W KRAJACH SĄSIEDNICH

W ogólnodostępnych źródłach informacji brak jest doniesień o migracji obywateli Czadu do krajów ościennych, do których dochodziłoby w chwili obecnej.

PODSUMOWANIE

Czad jest republiką prezydencką. Prawo tego kraju nie przewiduje kary śmierci za żadne przestępstwo.

⁸⁰ USDOS (US Department of State), Annual report on human rights in 2023, 23.04.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2107643.html>

⁸¹ USDOS (US Department of State), Annual report on human rights in 2023, 23.04.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2107643.html>

⁸² Integral Human Development, Chad, <https://migrants-refugees.va/country-profile/chad/>

⁸³ Integral Human Development, Chad, <https://migrants-refugees.va/country-profile/chad/>

⁸⁴ USDOS (US Department of State), Annual report on human rights in 2023, 23.04.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2107643.html>

⁸⁵ UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), Chad, 06.08.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2113308.html>

⁸⁶ IOM (International Organization for Migration), 01.2025, <https://dtm.iom.int/chad>

⁸⁷ UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), Chad: Forcibly Displaced Persons; December 2025, 07.01.2026, <https://data.unhcr.org/en/documents/download/120465>

Jakkolwiek w Czadzie nie toczy się aktualnie konflikt zbrojny o zasięgu ogólnokrajowym, ludność cywilna Czadu jest celem sporadycznych ataków ISWAP oraz lokalnych bojówek etnicznych (spory o ziemię i zasoby). Największą liczbę ofiar odnotowano w ostatnim czasie w regionie Logone Occidental. Nie stwierdza się jednak powszechnego zagrożenia życia dla ludności cywilnej tego kraju.

W ostatnim czasie nie odnotowano w Czadzie masowych migracji ludności, które byłyby efektem działań zbrojnych.

ZASTRZEŻENIE

Niniejsze opracowanie tematyczne zostało przygotowane przez Wydział Informacji o Krajach Pochodzenia Urzędu do Spraw Cudzoziemców na potrzeby prowadzenia postępowań w sprawach o udzielenie ochrony międzynarodowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Opracowanie na temat sytuacji bezpieczeństwa może być pomocne w szczególności w sprawach rozpatrywanych w oparciu o **art. 15 pkt. 3 oraz art. 18 pkt. 1. Ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP z dn. 13 czerwca 2003 z późn. zmianami.**

Treść opracowania nie przesądza jednak o wyniku decyzji w indywidualnym postępowaniu administracyjnym, gdyż zawsze brana jest pod uwagę całość zgromadzonego materiału dowodowego i indywidualny charakter sprawy.

Informacje zamieszczone w niniejszym opracowaniu pochodzą w większości z publicznie dostępnych źródeł. Zostały one zebrane i opracowane przy zachowaniu zasady neutralności i obiektywizmu, a także z dołożeniem najwyższej staranności – tak, by odzwierciedlały aktualny w chwili publikacji opracowania stan wiedzy na prezentowany temat, a także pochodziły z różnych źródeł.

Terminologia użyta w niniejszym opracowaniu nie jest terminologią prawniczą. Określenia takie jak „prześladowanie”, „dyskryminacja”, „konflikt” itp. używane mogą być, za materiałami źródłowymi, w znaczeniu potocznym i nie są tożsame z definicjami podanymi w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Niniejsze opracowanie zawiera wyłącznie informacje, poglądy i opinie prezentowane przez autorów materiałów źródłowych. Oświadczenia i oceny zawarte w niniejszym opracowaniu nie są i nie mogą być uważane za oświadczenia i oceny własne Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Niniejsze opracowanie nie jest także i nie może być uważane za jakąkolwiek deklarację polityczną polskich władz.

Urząd do Spraw Cudzoziemców nie ponosi odpowiedzialności prawnej za publikowane w opracowaniu treści ani nie jest zobowiązany do publikacji jego aktualizacji, a także nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania udostępnionych informacji.

Informujemy, że autorskie prawa majątkowe do niniejszego opracowania, w tym prawo do jego rozpowszechniania i publicznego udostępniania w Internecie, przysługują wyłącznie Urzędowi do Spraw Cudzoziemców (adres: ul. Koszykowa 16, 00-564 Warszawa; NIP: 5262548316; REGON: 017315012).

BIBLIOGRAFIA

1. ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Czad, data od 01.01.2023 do 10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>
2. ADF, Terrorist Resurgence in Lake Chad Basin Leads to More Attacks Against Civilians, Military, 21.10.2025, <https://adf-magazine.com/2025/10/terrorist-resurgence-in-lake-chad-basin-leads-to-more-attacks-against-civilians-military/>
3. Al Jazeera, Chad's ruling party wins majority in controversial parliamentary election, 12.01.2025, <https://www.aljazeera.com/news/2025/1/12/chad-ruling-party-wins-majority-in-controversial-parliamentary-election>
4. Al Jazeera, Chad's presidency attacked: Coup attempt, Boko Haram or 'drunk' fighters?, 09.01.2025, <https://www.aljazeera.com/news/2025/1/9/chads-presidency-attacked-coup-attempt-boko-haram-or-drunk-fighters>
5. Al Jazeera, Dozens of protesters killed in Chad. What happened?, 21.10.2022, <https://www.aljazeera.com/news/2022/10/21/dozens-of-protesters-killed-in-chad-what-happened>
6. Amnesty International, Death Sentences and Executions 2024 [ACT 50/8976/2025], 04.2025, <https://www.amnesty.org/en/wp-content/uploads/2025/04/ACT5089762025ENGLISH.pdf>
7. Amnesty International, Chad: Authorities failing to address deadly clashes between herders and farmers amid climate crisis, 20.11.2025, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2025/11/chad-clashes-herders-farmers/>
8. BBC News, Abubakar Shekau: Nigeria's Boko Haram leader is dead, say rival militants, 07.06.2021, <https://www.bbc.com/news/world-africa-57378493>
9. Defence Post, French Troops to Stay in Chad: Macron Envoy, 08.2024, <https://www.thedefensepost.com/2024/03/08/french-troops-stay-chad/>
10. Driven out of Niger, the French army takes refuge in Chad, Paris's last ally in the Sahel, 17.10.2023, https://www.lemonde.fr/en/le-monde-africa/article/2023/10/17/driven-out-of-niger-the-french-army-takes-refuge-in-chad-paris-s-last-ally-in-the-sahel_6179914_124.html
11. European Commission, European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations, Chad, https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/where/africa/chad_en
12. France24, Attack on Chad's presidential complex in N'Djamena leaves 19 dead, 08.01.2025, <https://www.france24.com/en/live-news/20250108-%F0%9F%94%B4-gunfire-heard-near-presidency-in-chad-s-capital-n-djamena-afp>
13. HRW (Human Rights Watch), Chad: Prominent Opposition Leader Killed, 01.03.2024, <https://www.hrw.org/news/2024/03/01/chad-prominent-opposition-leader-killed>
14. Global Organized Crime Index, Chad, <https://ocindex.net/country/chad>
15. Integral Human Development, Chad, <https://migrants-refugees.va/country-profile/chad/>

16. International Crisis Group, After Shekau: Confronting Jihadists in Nigeria's North East, 29.03.2022, <https://www.crisisgroup.org/africa/west-africa/nigeria/after-shekau-confronting-jihadists-nigerias-north-east>
17. OMCT, SOS Torture Network, Chad: Three Years on, Victims of "Black Thursday" still Await Justice and Reparation, 20.10.2025, <https://www.omct.org/en/resources/blog/chad-three-years-on-victims-of-black-thursday-still-await-justice-and-reparation>
18. Onet.pl, Czad kończy współpracę wojskową z Francją – historyczna decyzja Czad ogłosił zakończenie porozumienia o współpracy obronnej z Francją, 01.12.2024, <https://www.onet.pl/informacje/ppo/czad-konczy-wspolprace-wojskowa-z-francja-historyczna-decyzja-czad-oglosil/3crjjs,30bc1058>
19. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Czad. Historia, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Czad-Historia;4573956.html>
20. IOM (International Organization for Migration), 01.2025, <https://dtm.iom.int/chad>
21. Siver-Snom, Chad adm location map after 2012.png, 18.08.2018, domena publiczna, https://en.wikipedia.org/wiki/Regions_of_Chad//media/File:Chad_adm_location_map_after_2012.png
22. Terrorism Research & Analysis Consortium, Islamic State West Africa (ISWA / ISWAP), <https://www.trackingterrorism.org/group/islamic-state-west-africa-iswa-iswap>
23. United Nations, Security Council, JAMA'ATU AHLIS-SUNNA LIDDA'AWATI WAL-JIHAD (BOKO HARAM), https://main.un.org/securitycouncil/en/sanctions/1267/aq_sanctions_list/summaries/entity/jama%27at-u-ahlis-sunna-lidda%27awati-wal-jihad-%28boko
24. UN OCHA (UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs), Chad, <https://www.unocha.org/chad/~:text=Chad%20is%20experiencing%20a%20worsening.health%20emergencies%2C%20and%20regional%20instability.>
25. UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), Chad: Forcibly Displaced Persons; December 2025, 07.01.2026, <https://data.unhcr.org/en/documents/download/120465>
26. UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), Chad, 06.08.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2113308.html>
27. USDOS (US Department of State), Annual report on terrorism (covering 2022), 30.11.2023 <https://www.ecoi.net/en/document/2101549.html>
28. USDOS (US Department of State), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Chad, 23.04.2024, <https://www.state.gov/reports/2023-country-reports-on-human-rights-practices/chad/>
29. Wikipedia, Regions of Chad, https://en.wikipedia.org/wiki/Regions_of_Chad